

Läkemedel vid akuta ortopediska operationer - lathund

Revidering i denna version

Uppdatering under rubrik Trombosprofylax och gäller att Fragmin ges senast kl 21 kvällen för operation.

Bakgrund

Vid akuta inläggningar av ortopedpatienter med frakturer som skall opereras bör, förutom patientens ordinarie läkemedel, läkemedel ordineras som täcker följande behov:

- Pre- och postoperativ smärtlindring
- Trombosprofylax
- Infektionsprofylax

Syfte

Nedan följer först en generell genomgång av vilka läkemedel vi använder oss av, sedan förslag på vilka läkemedelsmallar man bör använda sig av vid några olika typfall. OBS! Vilka läkemedel man ger den enskilda patienten måste givetvis stämmas av mot patientens ålder, hälsotillstånd, nedsatt lever- eller njurfunktion, överkänslighet eller andra individrelaterade faktorer.

Vilka berörs

Ortopedkliniken

Pre- och postoperativ smärtlindring

Detta skall alla patienter sättas in på. Grundregeln är fulldos paracetamol, långverkande opioid samt kortverkande opioid. Samtliga ges per os. Glöm ej lägga till laxantia för att undvika förstoppning.

Trombosprofylax

Generellt skall alla höftfrakturer samt alla frakturer på långa rörben i nedre extremiteten sättas in på detta. Vid fotledsfrakturer har vi i nuläget ingen klinikkonsensus. Bedömer du att patienten har någon eller flera riskfaktorer för att utveckla trombos så sätt in trombosprofylax. Frakturer i övre extremiteten skall generellt ej ha trombosprofylax. Behandlingstiden är generellt 10 dagar, undantag är collum femorisfrakturer som skall opereras med halv- eller helprotes, för dessa är behandlingstiden 28 dagar.

Det blodförtunnande NOAK preparatet utsätts preoperativt. I normalfallet skall patienten vara utan NOAK i 2 dygn innan operationen. Om GFR är under 30 skall dock Eliquis (apixban), Lixiana (Edoxaban) samt Xarelto (Rivaroxaban) vara utsatt i 3 dygn innan operationen. Står patienten på Pradaxa (dabigatran) och har ett GFR under 30 skall detta preparat vara utsatt i 4 dygn innan operationen.

Ovan gäller endast i fall då operation kan vänta. I fall då fördröjning av operativ åtgärd bedöms leda till ökad morbiditet och mortalitet ska ställning tas om full-narkos och akut operativ åtgärd.

Waran och NOAK preparat ersätts som regel med Fragmin 5000IE s.c varje kväll preoperativt. Fragmin ges senast kl 21 kvällen före operationsdagen.

Infektionsprofylax

Grundregeln är: skall metallföremål opereras in i patienten skall antibiotikaproylax ges. Undantag är perkutan stiftning. Vi ger antibiotika i en- (enkel) eller tredosförfarande (förlängd). Tre doser ges till collum femorisfrakturer som opereras med protes, PTFE/STFE som opereras med glidskriv/platta eller märkepikas, övriga femurfrakturer som plattfixeras eller märkepikas, underbensfrakturer som plattfixeras eller märkepikas. En dos ges till collumfrakturer som LIH-spikas eller Olmedskruvas, fotledsfrakturer vid op-tid < 1h (praktisk handläggning: sätt in endos antibiotika vid inläggning så förlänger operatören till tredos vid lång optid) samt frakturer i övre extremiteten.

[Länk till ordinationsmallar i Melior](#)

Förslag till lämpliga ordinationsmallar vid typfrakturer se sidan 3.

Förslag till lämpliga ordinationsmallar vid typfrakturer:

Dislocerad collum femoris (som skall op med halv- eller helprotos):
<ul style="list-style-type: none"> • Fraktur smärtlindring äldre alt Fraktur smärtlindring yngre, • Cloxacillin tre-dos alt Dalacin två-dos antibiotika. • Fragmin 4 veckor
Collum femorisfraktur som skall op med Olmed/LIH:
<ul style="list-style-type: none"> • Fraktur smärtlindring äldre alt Fraktur smärtlindring yngre • Cloxacillin alt Dalacin – En-dos antibiotika. • Fragmin 10 dagar
Subtrochantär/Petrochantär fraktur (STFF/PTFF):
<ul style="list-style-type: none"> • Fraktur smärtlindring äldre alt Fraktur smärtlindring yngre • Cloxacillin tre-dos alt Dalacin två-dos antibiotika. • Fragmin 10 dagar
Diafysär alt distal femurfraktur:
<ul style="list-style-type: none"> • Fraktur smärtlindring äldre alt Fraktur smärtlindring yngre • Cloxacillin tre-dos alt Dalacin två-dos antibiotika. • Fragmin 10 dagar
Tibiakondylfraktur alt diafysär tibiafraktur:
<ul style="list-style-type: none"> • Fraktur smärtlindring äldre alt Fraktur smärtlindring yngre • Cloxacillin tre-dos alt Dalacin två-dos antibiotika. • Fragmin 10 dagar
Fotledsfraktur:
<ul style="list-style-type: none"> • Fraktur smärtlindring äldre alt Fraktur smärtlindring yngre • Cloxacillin alt Dalacin – En-dos antibiotika. • Fragmin 10 dagar (högrisk patienter)
Humerusfraktur:
<ul style="list-style-type: none"> • Fraktur smärtlindring äldre alt Fraktur smärtlindring yngre • Cloxacillin alt Dalacin – En-dos antibiotika
Underarmsfraktur:
<ul style="list-style-type: none"> • Fraktur smärtlindring äldre alt Fraktur smärtlindring yngre • Cloxacillin alt Dalacin – En-dos antibiotika.
Ramusfraktur på bäckenet som ej skall op:
<ul style="list-style-type: none"> • Fraktur smärtlindring äldre alt Fraktur smärtlindring yngre • Fragmin 10 dagar